

ZESZYTY STOWARZYSZENIA
IM. STEFANA ŻEROMSKIEGO **5**

STEFAN ŻEROMSKI 90. ROCZNICA ŚMIERCI

Stefan Żeromski

Puszcza jodłowa

**ZESZYTY STOWARZYSZENIA
IM. STEFANA ŻEROMSKIEGO**

STEFAN ŻEROMSKI

90. ROCZNICA ŚMIERCI

Stefan Żeromski

Puszcza jodłowa

Warszawa 2015

Recenzent

Magdalena Czachorowska

Redaktor prowadzący

Maria Szewczyk

Redakcja i korekta

Katarzyna Sobolewska

Projekt okładki i stron tytułowych

Monika Handke

Janusz Olech

Ilustracja na okładce

Monika Handke

Skład i łamanie

Barbara Obrębska

Tekst *Puszczy jodłowej* według wydania *Dzieł* Stefana Żeromskiego pod redakcją Stanisława Pigonia, Warszawa 1957. Za zgodą SW „Czytelnik”.

© Copyright by Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2015

ISBN 978-83-235-1868-6

ISBN 978-83-235-1876-1 PDF

Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego

00-497 Warszawa, ul. Nowy Świat 4

www.wuw.pl; e-mail: wuw@uw.edu.pl

Księgarnia internetowa: www.wuw.pl/ksiegarnia

Wydanie 1.

Spis treści

KWIRYNA HANDKE, Przedmowa	7
Część I. <i>Stefan Żeromski, pisarz i człowiek</i>	9
KWIRYNA HANDKE, Autoportret Stefana Żeromskiego słowem malowany	11
KATARZYNA SOBOLEWSKA, Architekt Stefan Ż. Sny, obsesje, projekty i realizacje	29
ANNA PIOTROWICZ, Słownictwo życia towarzyskiego w twórczości Stefana Żeromskiego na tle leksyki XIX wieku. . .	40
JOLANTA ZAŁĘCZNY, Biografia wpisana w historię – Stefan Żeromski w Muzeum Niepodległości w Warszawie	55
MONIKA HANDKE, Bretania sto lat temu	65
Część II. <i>Z życia Stowarzyszenia</i>	71
KWIRYNA HANDKE, O rocznicowych konkursach dla szkół	73
Część III. <i>Wybór prac dotyczących życia i twórczości Stefana Żeromskiego – uzupełnienie</i>	85
Część IV. <i>Z tekstów Stefana Żeromskiego</i>	89
STEFAN ŻEROMSKI, <i>Puszcza jodłowa</i>	91

Przedmowa

Piąty „Zeszyt” Stowarzyszenia im. Stefana Żeromskiego wydajemy w roku 2015, w którym 20 listopada minie 90. rocznica śmierci Pisarza.

Całość edycji, jak zazwyczaj, jest podzielona na kilka części.

W części I, *Stefan Żeromski, pisarz i człowiek*, drukujemy artykuły i opracowania wydobywające istotne cechy osobowości Pisarza. Opracowania te, autorstwa: Kwiryny Handke, Anny Piotrowicz, Katarzyny Sobolewskiej i Jolanty Załączny, w pierwotnej swojej wersji stanowiły referaty na konferencji na temat „Stefan Żeromski wobec tradycji i nowoczesności”, która odbyła się 19 i 20 listopada 2014 roku w Warszawie w Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza.

Tę część publikacji uzupełniają refleksje Moniki Handke, malarki od lat mieszkającej w Bretanii, na temat kraju, który ponad sto lat temu odwiedzał Stefan Żeromski z synem Adamem i który opisał w swoich relacjach i wspomnieniach.

Następna część, *Z życia Stowarzyszenia*, zawiera swego rodzaju sprawozdanie z trzech konkursów: literackiego i dwóch plastycznych, jakie nasze Stowarzyszenie organizowało dla szkół w związku z rocznicami urodzin i śmierci Pisarza.

Kolejna część „Zeszytów” zawiera uzupełnienia do listy publikacji poświęconych życiu i twórczości Stefana Żeromskiego, które ogłoszono w ostatnim czasie.

Tradycyjnie drukujemy w każdym z naszych „Zeszytów” mało znany utwór Pisarza. Tym razem jest to *Puszcza jodłowa*. Tekst, napisany w 1925 roku, stanowi piękne wspomnienie dzieciństwa i młodości, a zarazem – akt utożsamienia się z Ziemią Świętokrzyską, jej naturą i historią, zakończony swoistym testamentem – zniszczyć Puszczy „Nie pozwalam!”.

Kwiryna Handke

CZĘŚĆ I

Stefan Żeromski, pisarz i człowiek

Autoportret Stefana Żeromskiego słowem malowany

Przedstawiam tu wyniki odmiennego czytania tekstów Żeromskiego, czytania, w którym najistotniejsze jest uważne śledzenie tworzywa językowego. A zatem czytania, w którego odbiorze nie są najważniejsze: treść, fabuła, akcja, losy bohaterów poszczególnych utworów, poruszane przez autora problemy, a co zazwyczaj śledzi przeciętny czytelnik oraz co jest poddawane analizom i interpretacjom historyczno- i krytycznoliterackim. Natomiast w uważnym śledzeniu tworzywa językowego tekstów pierwszoplanowa jest znaczeniowa i funkcjonalna wartość elementów językowych w określonych kontekstach, przy uzewnętrzniających się myślach, intencjach i warsztatowych zamierzeniach pisarza.

Według takiej koncepcji odczytywania tekstów Żeromskiego udało się ujawnić i udokumentować istotne cechy osobowości autora oraz wiele tajników jego pisarskiego warsztatu. Tym samym powstała szczególnie bliska relacja między nadawcą (pisarzem) i odbiorcą (badaczem). Koncepcja i rezultaty takich badań zostały przedstawione w szesnastu tematycznych tomach słownika tekstów pisarza¹.

Pośród cech osobowości Żeromskiego, które sam pisarz ujawnił swoimi tekstami, a głównie zawartym w nich słownictwem, omówię cztery

¹ *Słownictwo pism Stefana Żeromskiego*, t. 1, wstępny, oprac. K. Handke; t. 2, K. Sobolewska, *Przestrzeń*; t. 3, E. Sękowska, *Dom*; t. 4, B. Bartnicka, *Świat dźwięków*; t. 5, K. Handke, *Świat barw*; t. 6, R. Handke, *Walka, wojna, wojskowość*; t. 7, H. Sędziak, *Mysł i mowa* (Kraków 2002, Wydawnictwo Universitas); t. 8, B. Bartnicka, *Świat doznań zmysłowych (węch, smak, dotyk)*; t. 9, S. Cygan, *Świat roślin*; t. 10, M.J. Olszewska, *W kręgu meteorologii i astronomii*; t. 11, M. Czachorowska, *Topografia*; t. 12, K. Sobolewska, *Miasto i wieś*; t. 13, K. Handke i R. Handke, *Świat kobiet i świat mężczyzn*; t. 14, M. Gabryś, *Niebo i piekło* (Kraków 2007, Wydawnictwo Universitas); t. 15, Katarzyna Szostak-Król, *Podróże, podróżowanie* (Kraków 2010, Wydawnictwo Universitas); t. 16, A. Piotrowicz, *Życie towarzyskie* (Poznań 2014, Wydawnictwo Naukowe UAM). Zob. też K. Handke, *Polszczyzna Stefana Żeromskiego*, Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy (SOW), Warszawa 2012.